

УДК 658.016

Семак Б. Б.,

bbsemak@ukr.net, ORCID ID: 0000-0003-2198-3790,

Researcher ID: E-7511-2019,

д. е. н., проф., проректор з наукової роботи, професор кафедри маркетингу, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Керод Т. Р.,

neziktr@gmail.com, ORCID ID: 0009-0007-0231-7852,

здобувач, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОВОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧО-ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОСУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА НА ГЛОБАЛЬНІ РИНКИ

Анотація. В умовах сучасних безпекових викликів одним з актуальних завдань державної економічної політики варто розглядати забезпечення привабливого інвестиційного клімату для залучення зовнішніх і внутрішніх інвестицій у потужності вітчизняного виробничого комплексу, а також нарощення експортного потенціалу виробничо-промислового сектора, включно з інвестиціями у побудову та розвиток повноцінної дистрибуційної, логістичної і торговельно-сервісної мережі. У дослідженні актуалізується проблематика державної політики покращення інвестиційного середовища в умовах війни задля відновлення інвестиційної активності та діяльності, залучення інвестицій в збереження та створення нових виробничо-експортних потужностей вітчизняних виробників-експортерів для виробництва і просування продукції на глобальні ринки. У фокусі уваги – формування інтегрованого інвестиційного клімату. Відтак, метою дослідження стало узагальнення та розвиток теоретичних і методико-прикладних положень і знань про формування інтегрованого інвестиційного клімату в контексті розвитку виробничо-експортного потенціалу просування продукції підприємств на глобальні ринки. Сформовано авторське визначення поняття інтегрованого інвестиційного клімату. Визначено його складові-компоненти, а саме фінансово-кредитну та інвестиційну, якості бізнес-середовища, внутрішнього ринку, юридичної та економічної безпеки, ресурсного забезпечення. Розроблено методичну послідовність аналізування інтегрованого інвестиційного клімату в цілях формування і реалізації виробничо-експортного потенціалу національної економіки, що складається з блоків: визначення мети аналітичної роботи; формування системи показників – індикаторів комплексної характеристики міри реалізації потенціалу; підбір методів оцінювання інвестиційного клімату і виробничо-експортного потенціалу; формування сукупності методичних підходів до оцінювання інвестиційного клімату і виробничо-експортного потенціалу. Автори прийшли до висновку, що інвестиційний клімат – один зі провідних критеріїв стану розвитку національної економіки, якості та раціональної процесів, що в ній відбуваються, наявності успішних структурних змін й інституційних реформ, врешті-решт, дієвості та ефективності державної політики на загал. Будучи, наче, лише характеристикою ефективності та безпечності інвестування, інвестиційний клімат, насправді, увібрав у себе широкий і різноманітний спектр навіть в більший мірі якісних індикаторів стану розвитку економіки, суспільства, наявності повноцінного ресурсного забезпечення та розвиненості всіх складових інфраструктури.

Ключові слова: національна економіка, інвестиційний клімат, інтегрований інвестиційний клімат, інвестиційна політика, війна, нестабільність, криза, виробничо-експортний потенціал, глобальні ринки, просування продукції.

Semak B. B.,

bbsemak@ukr.net, ORCID ID: 0000-0003-2198-3790, Researcher ID: E-7511-2019,

Doctor of Economics, Professor, Vice-Rector for Research, Professor of the Department of Marketing, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Kerod T. R.,

neziktr@gmail.com, ORCID ID: 0009-0007-0231-7852,

Postgraduate, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

FORMATION OF AN INTEGRATED INVESTMENT CLIMATE FOR THE DEVELOPMENT OF PRODUCTION AND EXPORT POTENTIAL FOR THE PROMOTION OF ENTERPRISE'S PRODUCTS IN GLOBAL MARKETS

Abstract. *In the context of modern security challenges, one of the urgent tasks of state economic policy should be to ensure a favorable investment climate to attract foreign and domestic investments in the capacities of the domestic production industries, as well as to increase the export potential of the production and industrial sector, including investments in the development of a full-fledged distribution, logistics, and trade&service network. The study actualizes the issues of the state policy of improving the investment environment in war conditions for the purpose of recovery of the investment activity, attracting investments in the preservation and creation of new production and export capacities of domestic producers-exporters of products to global markets. The focus is on the formation of an integrated investment climate. Therefore, the aim of the study was the generalization and development of theoretical, methodological and applied provisions as well as knowledge about the formation of an integrated investment climate in the context of the development of the production and export potential for the promotion of the company's products in global markets. The author's definition of the concept of integrated investment climate was proposed. Its components, namely financial, credit and investment, quality of the business environment, internal market, legal and economic security as well as resource provision are defined. A methodical sequence of analyzing the integrated investment climate has been developed for the purpose of forming and implementing the production and export potential of the national economy, which consists of blocks: determining the purpose of the analytical work; formation of a system of indicators - indicators of the comprehensive characteristics of the degree of implementation of the potential; selection of methods for assessing the investment climate, production and export potential; formation of a set of methodological approaches to the assessment of the investment climate, production and export potential. The authors concluded that the investment climate is one of the leading criteria for the state of development of the national economy, the quality and rationality of the processes taking place in it, the presence of successful structural changes and institutional reforms, and ultimately, the effectiveness and efficiency of state policy in general. Being, as it was, only a characteristic of the efficiency and safety of investment, the investment climate, in fact, has absorbed a wide and diverse range of even more qualitative indicators of the state of development of the economy, society, the availability of full-fledged resource provision as well as the development of all components of the economic infrastructure.*

Key words: national economy, investment climate, integrated investment climate, investment policy, war, instability, crisis, production and export potential, global markets, product promotion.

JEL Classification: D40, F01, F40

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-81-02>

Постановка проблеми. Експорт завжди вважався істотно складнішим та інвестиційно витратнішим видом діяльності в порівнянні з виробництвом і реалізацією продукції на внутрішньому ринку. Відтак, виробники, які планували розширювати горизонти збуту своєї продукції на експорт, змушені шукати та залучати інвестиційний ресурс, що в умовах повномасштабної війни є достатньо складним завданням як з позиції відшукування надійних джерел постачання фінансово-інвестиційного ресурсу, так і відносно високої витратомісткості обслуговування залученого капіталу. Саме тому, одним з актуальних завдань державної економічної політики варто розглядати забезпечення привабливого інвестиційного клімату для залучення зовнішніх і внутрішніх інвестицій у потужності вітчизняного виробничого комплексу, а також нарощення експортного потенціалу виробничо-промислового сектора, включно з інвестиціями у вибудування та розвиток повноцінної дистрибуційної, логістичної і торговельно-сервісної мережі.

При тому, вельми актуально вести мову про інтегрований інвестиційний клімат як характеристику

його цілісності і комплексності з позиції всіх аспектів і складових інвестиційного середовища, процесу організації та втілення в життя інвестиційних проєктів.

Відтак, актуалізувалися завдання обґрунтування положень сприятливого та інтегрованого інвестиційного клімату задля відновлення інвестицій у створення та розвиток виробничо-експортних потужностей вітчизняних підприємств, формування таким чином і потенціалу, і умов для масштабування експорту вітчизняної продукції на глобальні ринки її збуту та реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методичні та практичні аспекти державної інвестиційної політики активізації та ефективізації інвестиційної діяльності викладені в результатах досліджень таких науковців, як Славкова А. [9], Спільник І., Шупа Л. [10, с. 374–378], Стецюк П. А., Корсаков Д. О. [11, с. 14–21], Хопчан В. М. [12], Лупак Р., Мізюк Б., Зайченко В., Куницька-Гляш М., Васильців Т. [13, с. 70–88] та ін.

Різні аспекти, пов'язані з розробкою стратегії, політики та тактики просування вітчизняних

товарів на міжнародних ринках, достатньо добре висвітлені у роботах таких вчених, як Васильців Т., Лупак Р., Волошин В. [2, с. 32–51], Дайновський Ю., Семак Б., Вовчанська О. [5, с. 69–74].

Загальні аспекти управління та маркетингу зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств, зокрема використання організаційних і економічних засобів для цих цілей, стали предметом наукових праць таких дослідників, як Возний Н, Левко М, Черниш Р. [3, с. 151–159], Гриненко О., Пічугіна Т. [4, с. 23–28], Шинкаренко Р. [9, с. 19–24] та ін.

Натомість наукові пошукування в частині розвитку міжнародних маркетингових каналів для виведення українських товарів на зовнішні ринки стали предметом наукових дискурсів таких дослідників, як В. Алієва-Барановська [1, с. 34–33], Е. Ковтун, І. Бондар, А. Гуменюк [6, с. 169–171], О. Красовська [7, с. 104–108], О. Кривешко, М. Замроз, Г. Кундицька [8] та інші.

Однак, на сьогодні в економічній літературі, де піднімаються питання, з одного боку, інвестиційної політики, а, з іншого боку, державної виробничо-експортної політики, ці аспекти практично не розглядаються в ув'язці, що негативно та не сприяє нарощенню обсягів інвестицій у розвиток вітчизняних виробничих потужностей з подальшою орієнтацією відносно просування і реалізації продукції на глобальному ринку.

Постановка завдання. Метою статті є узагальнення та розвиток теоретичних і методико-прикладних положень і знань про формування інтегрованого інвестиційного клімату в контексті розвитку виробничо-експортного потенціалу просування продукції підприємств на глобальні ринки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційне середовище слугує критично важливою характеристикою стану функціонування та розвитку національної економіки. Від його сформованості та якісних характеристик залежать обсяги і структура інвестицій, які надходять в країну та використовуються для реалізації вагомих економічних і соціальних проєктів. Однак, ще більш детермінованим на пошавлення інвестиційної активності в економіці варто вважати поняття інвестиційного клімату як системи факторів господарського, інституційного, соціально-демографічного, політичного та іншого типу, що аналізуються потенційними інвесторами під час вивчення ситуації й ухвалення рішень про здійснення інвестицій в економіку країни в ту чи іншу її галузь, конкретний інвестиційний проєкт щодо нарощення виробничо-експортного потенціалу, розбудову дистрибуційних мереж просування продукції на глобальні ринки тощо.

Відтак держава, яка прагне наростити обсяги прямих іноземних, а також внутрішніх капітальних

інвестицій, має на постійних засадах реалізувати політику, спрямовану на формування гарного сприятливого інвестиційного клімату. Стратегічною метою ефективної державної інвестиційної політики, як частини загальної економічної політики, варто вважати забезпечення інвестиційного ресурсу та потенціалу стійкого економічного зростання, використовуючи можливості інвестиційного ринку.

При цьому, в процесі формування механізму реалізації державної інвестиційної політики, як показують результати досліджень в цій сфері, важливо усвідомлювати головні цілі та завдання, якими є: забезпечення сприятливого інвестиційного середовища та інвестиційного клімату, зокрема відносно ринків капіталу та інвестицій; масштабування інвестиційних процесів та нарощення обсягів інвестицій, вирівнювання розвитку між регіонами, підвищення ефективності інвестиційного процесу, зміцнення конкурентоспроможності українських компаній, особливо вітчизняної продукції на зовнішніх світових глобальних ринках, залучення інвестицій та фінансовий успіх, особливо через збільшення та ефективне використання експортного потенціалу; підтримка структурних реформ та інституційних змін; формування фінансових ресурсів для розвитку соціальної сфери та менш прибуткових галузей системи, забезпечення фінансування розширення матеріально-технічної та технологічної бази українських підприємств та збільшення обсягів експорту на світовий ринок.

При реалізації завдань держава має керуватися певними принципами дій та використовувати дієві форми впровадження інвестиційної політики формування гарного інвестиційного клімату. Серед принципів необхідно виділити принципи адресності та цілеспрямованості (фінансування інвестиційних програм відповідно до цільових програм), гнучкості та структурованості (приспосовуватися до різких змін світової економіки, при цьому не зруйнувати власну економічно-соціальну специфіку розвитку країни), прозорості (конкурсна основа програм та експертиза), а також принцип погодження інтересів між усіма гілками влади та верствами суспільства при виборі пріоритетності вкладання коштів та єдності політики й економіки.

Беручи до уваги потребу в дотриманні цих принципів, йдеться про формування т. зв. інтегрованого інвестиційного клімату зі складовими і їх характеристиками, наведеними на рис. 1.

Окрім цього, необхідно надавати перевагу власним джерелам інвестування національної економіки та намагатися зберегти національний інтелектуальний потенціал, тобто більше інвестицій у науку, освіту та перекваліфікацію кадрів.

Рис. 1. Складові та характеристика інтегрованого інвестиційного клімату

Джерело: авторська розробка

Серед дієвих форм впровадження інвестиційної політики доцільно визначати прямі та непрямі, а також допоміжні умови розширення джерел фінансування та інші форми. Так держава створює сприятливі економічні умови для процесу інвестування, використовуючи прямі та непрямі методи регулювання; безпосередньо сама приймає участь в інвестиційній діяльності, здійснюючи капітальні вкладення, розробки та фінансування інвестиційних проектів тощо. Непрямими формами державного регулювання інвестиційної діяльності є використання бюджетної, податкової, амортизаційної, грошово-кредитної, фінансової, інвестиційної та інноваційної політик, а також за допомогою регулювання фондового ринку. Іншими формами

визначаються допоміжні дії держави для забезпечення ефективних та прозорих інвестиційних процесів, а саме проведення експертизи інвестиційних проектів, страхування інвестиційних коштів, захист прав та інтересів учасників інвестиційних процесів.

Серед функцій державної інвестиційної політики виділяємо цільову, стимулюючу, коригуючу, соціальну, контролюючу, регулюючу, нормативну, організаційну, аналітичну функції та функцію планування і прогнозування. Однак використання суто економічних елементів механізму є як неможливим, так і значно обмеженим без організаційної складової управління. Також, враховуючи системність поняття механізму, при розробці організаційно-економічного механізму ефективного

державного регулювання заради формування інтегрованого інвестиційного клімату не доцільно розглядати тільки окремі складові та елементи впливу на процес управління. Варто вибудувати повноцінну методику аналізування, з одного боку, формування гарного інтегрованого інвестиційного клімату та нарощення, за рахунок цього, обсягів інвестицій, покращення їх структури тощо, а, з іншого боку, наслідків цих процесів в частині підживлення економічного зростання, однак в кейсі цього дослідження – в частині відновлення існуючих, створення нових виробничих потужностей та збільшення експортного потенціалу, просування вітчизняної продукції на глобальні ринки (рис. 2).

Такий висновок підтверджується тим, що невід'ємною функцією управління є контроль. Відповідно, при реалізації державної політики в сфері формування інтегрованого інвестиційного клімату заради нарощення і ефективного використання вітчизняного виробничо-експортного потенціалу, збільшення обсягів експорту та просування вітчизняної продукції на глобальні ринки,

важливе значення відводиться оцінюванню її ефективності в цілях ухвалення рішень щодо подальшого покращення або ж збереження певних існуючих позитивних практик.

Беззаперечно, ефективність оцінюють на основі порівняння затрачених ресурсів з отриманими позитивними ефектами, а також в динаміці, як-от темпи зростання обсягу та питомих показників інвестицій та експорту продукції. Разом з тим, особливості процесу інвестування та інвестиційної політики дозволяються стверджувати, що при оцінюванні ефективності державної інвестиційної політики потрібно враховувати й міру сформованості та сприятливості інтегрованого інвестиційного клімату. Це підтверджується тим, що інвестиційне середовище визначає стимули та умови для інвестування і, до прикладу, ефект від досконалого інвестиційного середовища буде отримано лише через певний лаг часу. І, навпаки, при порушенні цього середовища обсяги інвестування ще деякий період можуть залишатися високими.

Рис. 2. Методична послідовність аналізування інтегрованого інвестиційного клімату в цілях формування та реалізації виробничо-експортного потенціалу національної економіки

Джерело: авторська розробка

При ухваленні інвестиційного рішення про розміщення коштів інвестор, аналізуючи інвестиційне середовище, оцінює потенційний інвестиційний ринок та визначає ступінь забезпеченості економіки об'єктивними характеристиками для здійснення інвестицій. У даному випадку оцінювання інвестиційного середовища є результатом реалізації інвестиційної політики держави. Однак, визначення її ефективності буде достатньо об'ємним та не пришвидшить прийняття інвестиційного рішення. Інвестиційний клімат країни як макроекономічна характеристика державної інвестиційної політики становить більш чітку характеристику, оскільки для її оцінювання пропонується розглянути суб'єктивні чинники впливу на інвестиційну діяльність та кількісно визначити інвестиційну активність країни.

При здійсненні оцінювання інтегрованого інвестиційного клімату розглядається ступінь сприятливості ситуації, що складається. При цьому оцінюються параметри інвестиційного потенціалу та інвестиційного ризику, які характеризують дотримання податкового законодавства, політичну та економічну стабільність, незмінність інституційно-правових умов тощо. Однак, для оцінювання інтегрованого інвестиційного клімату для розвитку виробничо-експортного потенціалу просування продукції підприємства на глобальні ринки не можна поспішати тільки на суб'єктивні думки аналітиків. Відтак, інвестор може самостійно здійснювати оцінювання доцільності, ризику та прибутковості його вкладень за допомогою об'єктивних показників економічного розвитку країни, регіону чи галузі.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Інвестиційний клімат – один зі провідних критеріїв стану розвитку національної економіки, якості та раціональності процесів, що в ній відбуваються, наявності успішних структурних змін й інституційних реформ, врешті-решт, дієвості та ефективності державної політики на загал. Будучи, наче, лише характеристикою ефективності та безпечності інвестування, інвестиційний клімат, насправді, увібрав у себе широкий і різноманітний спектр навіть в більшій мірі якісних індикаторів стану розвитку економіки, суспільства, наявності повноцінного ресурсного забезпечення, розвиненості всіх складових інфраструктури, сформованості ринкової економіки та відсутності таких девіантних явищ, як тінізація і монополізація економіки, корупція, адміністративний тиск на бізнес і т. д.

Саме тому, в останні роки виникло та все більшої актуалізації набуває питання формування інтегрованого інвестиційного клімату як комплексної системної характеристики, з одного боку, сприятливості середовища для інвестування, але, з іншого боку, як готовності економіки задовольнити свої потреби в інвестиційному ресурсі та ефективно його використати. Інтегрований інвестиційний клімат варто вважати головною умовою відновлення, нарощення та реалізації виробничого й експортного потенціалу національної економіки

України в умовах війни і на етапі повоєнної відбудови національного господарства та його галузей.

У статті сформовано авторське визначення поняття інтегрованого інвестиційного клімату, яке базується на системі його складових компонент, якими є фінансово-кредитна та інвестиційна, якості бізнес-середовища, внутрішнього ринку, юридичної та економічної безпеки, ресурсного забезпечення.

Важливим аспектом в системі публічного менеджменту формування в Україні інтегрованого інвестиційного клімату та використання його в цілях нарощення обсягів експорту продукції на глобальні ринки є застосування методики аналізування інтегрованого інвестиційного клімату в цілях формування та реалізації виробничо-експортного потенціалу національної економіки, що складається з блоків: визначення мети аналітичної роботи; створення набору показників, які відображають відзначення щодо реалізації можливостей; вибір методів оцінювання інвестиційного середовища та виробничого потенціалу; розробка різноманітних підходів до оцінки інтегрованого інвестиційного клімату та виробничо-експортного потенціалу задля просування продукції на глобальні ринки.

Подальші наукові дослідження в цій сфері доцільно спрямувати на розробку організаційно-економічного механізму страхування інвестицій від воєнних ризиків, відповідно, пожевлення інвестиційної активності та кращого використання потенціалу інвестування в системі вдосконалення методики аналізування й оцінювання ефективності функціонування маркетингових каналів просування продукції (послуг) підприємства на зовнішні глобальні ринки збуту товарів та послуг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алієва-Барановська В. М. Глобальний бізнес : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2013. 560 с.
2. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Волошин В. І. Стратегічні імперативи державної політики протидії гібридним загрозам і забезпечення економічної безпеки України. *Економіка України*. 2021. Вип. 2. С. 32-51.
3. Возний Н. Р., Левко М. М., Черниш Р. Е. Проблеми та перспективи регулювання світової торгівлі товарами в Україні. *Науковий вісник НЛТУ*. 2012. Вип. 22.7. С. 151-159.
4. Гриненко О. М., Пічугіна Т. С. Маркетингова стратегія зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства*. 2013. № 24 (997). С. 23-28.
5. Дайновський Ю. А., Семак Б. Б., Вовчанська О. М. Стратегічне значення комунікацій як складової маркетингового потенціалу підприємства. *Підприємництво і торгівля*. 2018. № 22. С. 69-74.
6. Ковтун Е. О., Бондар І. О., Гуменюк А. А. Особливості розробки маркетингової стратегії для здійснення оптимізації зовнішньоекономічної

діяльності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 6(1). С. 169-171.

7. Красовська О. Ю. Маркетингові інструменти в діяльності підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 29. С. 104-108.

8. Кривешко О. В., Замроз М. В., Кундицька Г. С. Сучасна концепція маркетингу на вітчизняних підприємствах. *Ефективна економіка*. 2021. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2021/89.pdf.

9. Славкова А. Інвестиційна привабливість України: реалії в умовах війни та перспективи повоєнної відбудови. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3081>.

10. Спільник І., Шупа Л. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства. *Економічний аналіз*. 2012. Вип. 10. Ч. 4. С. 374-378.

11. Стецюк П. А., Корсаков Д. О. Методичні особливості аналізу альтернативних інвестиційних проєктів. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. № 4 (30). С. 14-21.

12. Хопчан В. М. Проблема методології аналізу інвестиційних рішень та визначення критеріїв ефективності інвестицій. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6002>.

13. Lupak R., Mizyuk B., Zaychenko V., Kuniyska-Iliash M., Vasylytsiv T. Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2022. Vol. 8 № 1. P. 70-88.

REFERENCES

1. Aliieva-Baranovs'ka, V. M. (2013), *Hlobal'nyj biznes : navch. posib. Tsentr uchbovoi literatury*, K., 560 s.

2. Vasylytsiv, T. H. Lupak, R. L. and Voloshyn, V. I. (2021), *Stratehichni imperatyvy derzhavnoi polityky protydyi hibrydnym zahrozam i zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy. Ekonomika Ukrainy*, vyp. 2, s. 32-51.

3. Voznyj, N. R. Levko, M. M. and Chernysh, R. E. (2012), *Problemy ta perspektyvy rehuliuвання svitovoi torhivli tovaramy v Ukraini. Naukovyj visnyk NLTU*, vyp. 22.7, s. 151-159.

4. Hrynenko, O. M. and Pichuhina, T. S. (2013), *Marketynhova stratehiia zovnishn'oeconomichnoi diial'nosti pidpriemstva. Aktual'ni problemy*

upravlinnia ta finansovo-hospodars'koi diial'nosti pidpriemstva, № 24 (997), s. 23-28.

5. Dajnovs'kyj, Yu. A. Semak, B. B. and Vovchans'ka, O. M. (2018), *Stratehichne znachennia komunikatsij iak skladovoi marketynhovoho potentsialu pidpriemstva. Pidpriemnytstvo i torhivlia*, № 22, s. 69-74.

6. Kovtun, E. O. Bondar, I. O. and Humeniuk, A. A. (2016), *Osoblyvosti rozrobky marketynhovoi stratehii dlia zdijsnennia optymizatsii zovnishn'oeconomichnoi diial'nosti pidpriemstva. Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo.*, vyp. 6(1), s. 169-171.

7. Krasovs'ka, O. Yu. (2018), *Marketynhovi instrumenty v diial'nosti pidpriemstva. Prychornomors'ki ekonomichni studii*, vyp. 29, s. 104-108.

8. Kryveshko, O. V. Zamroz, M. V. and Kundys'ka, H. S. (2021), *Suchasna kontseptsiiia marketynhu na vitchyznians'kykh pidpriemstvakh. Efektyvna ekonomika*, № 6, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2021/89.pdf.

9. Slavkova A. (2023), *Investytsijna pryvablyvist' Ukrainy: realii v umovakh vijny ta perspektyvy povoiennoi vidbudovy. Ekonomika ta suspil'stvo*, № 56, available at: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3081>.

10. Spil'nyk I. and Shupa L. (2012), *Analiz investytsijnoi diial'nosti pidpriemstva. Ekonomichnyj analiz*, Vyp. 10. Ch. 4, s. 374-378.

11. Stetsiuk, P. A. and Korsakov, D. O. (2019), *Metodychni osoblyvosti analizu al'ternatyvnykh investytsijnykh proektiv. Ekonomika. Menedzhment. Biznes*, № 4 (30), s. 14-21.

12. Khopchan, V. M. (2017), *Problema metodolohii analizu investytsijnykh rishen' ta vyznachennia kryteriiv efektyvnosti investytsij. Efektyvna ekonomika*, № 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6002>.

13. Lupak R., Mizyuk B., Zaychenko V., Kuniyska-Iliash M., Vasylytsiv T. (2022), *Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy. Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, Vol. 8 № 1, p. 70-88.

Стаття надійшла до редакції 20 січня 2025 року